

SLUŽBE I KARIZME U OSTVARENJU EVANGELIZACIJSKOG POSLANJA CRKVE

Vjernici laici

248 *Koncilski dokument o Crkvi »Lumen gentium« definirao je Crkvu kao zajedništvo Božjeg naroda na putu. Definiranje Crkve kao Božjeg naroda omogućilo je, da se ustvrdi jednakost svih krštenika s obzirom na temeljno krsno dostojanstvo i svima zajedničko poslanje, a da se u isto vrijeme ustvrdi i nejednakost s obzirom na različitost službi unutar istog poslanja. Vjernici laici, obdareni krsnim svećeništvom, i ministerijalni svećenici, koji su osim krsnog svećeništva primili i sveti svećenički red, sudjeluju u istom stupnju na svećeničkom, proročkom i kraljevskom dostojanstvu Isusa Krista, no to se sudjelovanje ostvaruje na različit način. Dok zaređeni prezbyter sudjeluje na trostrukoj Kristovoj službi suobličen Kristu Glavi, dotle vjernici laici na tom istom Kristovom dostojanstvu sudjeluju kao udovi njegova Tijela.*

Isti stupanj sudjelovanja na Kristovu trostrukom dostojanstvu upućuje na isti stupanj sudjelovanja svih krštenika na zajedničkom poslanju, ali u različitim oblicima, na različite načine, tj. kroz različite službe i karizme, gdje je svaka od njih dragocjena, nezamjenjiva i nesvediva na drugu.

249 *Poslanje svih krštenika, pa i onih koje nazivamo laicima, jest crkveno, štoviše apostolsko.¹ Njihov apostolat predstavlja »sudjelovanje u samoj spasiteljskoj misiji Crkve« i čini sastavni dio njezina poslanja te ima oznaku crkvenog dostojanstva.² Proizlazi iz odnosa vjernika laika prema Kristu, i u jednakoj mjeri pripada crkvenom spasenjskom poslanju kao i apostolat zaređenih krštenika. To znači da vjernici laici svoje mjesto u Crkvi i svoje poslanje ne primaju od zaređenih služitelja, nego od Krista.*

Apostolat vjernika laika nije ograničen samo na svjetovno područje, nego je potreban i u samoj Crkvi. Crkva đakovačka i srijemska smatra da istinske obnove Crkve u naše vrijeme nema bez usvajanja navedene koncilске ekleziologije. Ona svoje poslanje želi ostvarivati po mnoštvu različitih oblika suodgovornog služenja svih krštenika te vjericima laicima želi otvoriti prostore suodgovornosti u svom krilu.

250 *Prezbiteri u Đakovačkoj i Srijemskoj biskupiji su pozvani, stoga, otvarati prostore aktivnijeg sudjelovanja vjernika laika u životu župnih zajednica, širiti i izgrađivati strukture njihove suodgovornosti, duhovnom i stručnom pomoću pratiti ih i pomagati u njihovom vjerničkom rastu i u preuzetoj službi, usmjeravati ih na ona područja na kojima mogu pružiti svoj doprinos te tako pridonositi stvaranju radosne klime crkvenog zajedništva.*

251 *Projekt volonterskih i honoriranih suradničkih službi vjernika laika u biskupijskoj zajednici.* Potrebno je izraditi biskupijski sustav volonterskih i honoriranih suradničkih službi vjernika laika, odrediti razinu početne i trajne teološke formacije te donijeti biskupijske propise za obavljanje tih službi, za službeno postavljanje u neku od službi za koje je predviđen liturgijski obred, odnosno za podjeljivanje kanonskog mandata za određenu službu. Župne zajednice na čelu sa svojim pastirima neka potiču pojedine vjernike da se uključe i u

¹ Drugi vatikanski sabor je tome posvetio poseban dekret: *Apostolicam actuositatem*.

² Usp. LG, br. 33; CL, br. 23-44.

takvu vrstu formacije te prihvaćaju takve službe, kako bi njihova zauzetost u župi mogla biti vrednovana i utvrđena i kroz službeno postavljanje, imenovanje ili podjeljivanje kanonskog mandata.

Potrebno je isto tako donijeti i biskupijske kriterije za honoriranje i zapošljavanje vjernika laika u crkvenim ustanovama te doraditi biskupijski financijski sustav u vidu utvrđivanja jedinstvenih kriterija za određivanje pravedne nagrade za različite službe vjernika laika unutar biskupijske zajednice.

252 Volonterski doprinos župnih suradnika – vjernika laika. Župna zajednica je pozvana je na trud okupljanja što je moguće većeg broja župnih suradnika, koji će biti nositelji evangelizacijskog djelovanja na različitim područjima života župne zajednice. Sve službe vjernika laika i njihov doprinos u župnoj zajednici načelno su volonterskog karaktera. Naime, upravo volonterski pristup najbolje garantira i čuva toplinu i žar vjerničkog pristupa ne samo suradnika, nego i svih pastoralnih djelatnika. Volonterski pristup moguće je sačuvati ako zaređeni i zavjetovani te drugi zaposleni pastoralni djelatnici svojoj službi pristupaju s entuzijazmom i ljubavlju, te ako znaju poštovati realne granice u svojim očekivanjima od volonterskih suradnika.

253 Teolozi laici u crkvenoj službi. Kvalitetan volonterski doprinos većeg broja suradnika iz redova vjernika laika zahtijeva da na određeni broj volonterskih suradnika bude i koja »zaposlena« ili »honorirana« osoba. Svaka župna zajednica već ima barem jednog »zaposlenog« djelatnika – župnika. Tek toliko povećan broj volonterskih suradnika koji zahtijevaju trajnu teološko-pastoralnu i duhovnu formaciju, koji nadilazi mogućnosti župnika (i župnog vikara) u jednoj župnoj zajednici, može opravdati zaposlenje drugih pastoralnih djelatnika iz redova teologa laika. Sredstva za zaposlenje takvih osoba moraju biti osigurana na onoj razini na kojoj se očekuje njihov rad (župe iz dekanata trebaju osigurati sredstva za dolično uzdržavanje pastoralnog djelatnika angažiranog u pastoralnom radu na dekanatskoj razini, a sve župe biskupije za zaposlenje pastoralnih djelatnika u pastoralnom djelovanju na biskupijskoj razini). To isto vrijedi i za župnu razinu.

Radi unapređenja volonterskog doprinosa župnih pastoralnih suradnika i osiguranja njihove trajne duhovne i teološko-pastoralne formacije u župi te radi unapređenja pojedinih područja pastoralnog djelovanja na župnoj, međужupnoj i biskupijskoj razini mogu se u skladu s financijskim mogućnostima, poštujući predviđenu proceduru na razini biskupije, u crkvenu službu uzimati i prokušani teolozi laici te druge osobe potrebne za ostvarenje evangelizacijskog poslanja Crkve u naše vrijeme. Prihvaćanje neke osobe u trajni radni odnos na puno radno vrijeme pretpostavlja njezin prethodni rast kroz volontersko djelovanje te sklapanje ugovora na određeno vrijeme.

Školske vjeroučitelje i župne katehete potrebno je usmjeravati (u suradnji s njihovim župnicima) tako da svoju službu u evangelizacijskom poslanju Crkve trajno teološki i ekleziološki produbljuju te da budu otvoreni za njezino osnaženje kroz postavljanje u službu lektora i službu akolita te u konačnici kroz ređenje za trajnog đakona.

254 Suradničke službe u animiranju pojedinih župnih skupina: animator i suradnik. Kvalitetno i razgranato pastoralno djelovanje u jednoj župnoj zajednici pretpostavlja veći broj župnih suradnika iz redova vjernika laika koji se suodgovorno uključuju u pastoralno djelovanje te preuzimaju različite suradničke i animatorske službe u župi. Preuzimanje

suradničke ili animatorske službe u župi pretpostavlja ispunjenje preduvjeta iz Zakonika kanonskog prava. Načelno uključuje jedan sat tjednog volonterskog suradničkog doprinosa u animiranju jedne katehetske ili neke druge župne skupine, te redovito aktivno sudjelovanje na nedjeljnom euharistijskom slavlju.

Među suradnicima razlikujemo »suradnike« i »animatore«. Pod izrazom »animator« podrazumijevamo osobu koja ima dostatnu temeljnu formaciju za određenu pastoralnu službu te joj se može povjeriti samostalno animiranje određene skupine vjernika u župi pod uvjetom da redovito sudjeluje u permanentnoj formaciji za takvu vrstu suradnika na župnoj, međužupnoj i biskupijskoj razini te da animatorsku službu obavlja u trajnoj povezanosti sa župnikom. »Suradnik« je osoba koja ima određenu formaciju, ali ne dostatnu da može samostalno voditi ili animirati neku skupinu vjernika. No ta osoba, zbog formacije koju je prošla, ipak može biti veoma kvalitetan suradnik na nekom području pastoralnog djelovanja. »Suradnik« može čak i animirati pojedine susrete neke skupine vjernika, ali ne samostalno, nego isključivo pod trajnim vodstvom i nadzorom prezbitera ili druge osobe koja je dostatno osposobljena da župniku pomaže u animiranju župnog pastoralnog rada.

255 Povjeravanje suradničke službe u župi. Da bi netko dobio animatorsku ili suradničku službu u župnoj katehezi ili u radu neke župne skupine načelno se pretpostavlja završena predviđena početna formacija te redovito sudjelovanje u trajnoj formaciji. Službu animatora podjeljuje biskup na temelju župnikove molbe, koju on upućuje nakon što je saslušao mišljenje župnog pastoralnog vijeća. Preuzimanje bilo koje službe uključuje i pretpostavlja tijesnu suradnju sa župnikom, župnim pastoralnim vijećem i drugim župnim suradnicima. Pretpostavlja župnikovu koordinaciju, stručno vodstvo prezbitera i drugih pastoralno-teološki obrazovanih osoba (»odgovornih osoba za katehezu«) te sudjelovanje u redovitim oblicima trajne formacije na župnoj i nadžupnoj razini. Suradnička služba u župi ne trpi samodostatnost ili zatvaranje za timski rad. U izvršenju službi uvijek se poštuje kompetencija osoba koje su završile redoviti teološki studij te zahtijeva njihovo aktivno sudjelovanje na susretima na kojima se obrađuju pitanja koja pretpostavljaju dobro poznavanje teologije i učenja Crkve.

256 Predstavljanje pastoralnih suradnika župnoj zajednici i uvođenje u službu. Članove tijela župne suodgovornosti i druge pastoralne suradnike treba u župnoj zajednici u pravilu predstaviti na nedjeljnom euharistijskom slavlju ili ih, kad je to predviđeno ili prikladno, na predviđeni način uvesti u službu i u suodgovornost u župnoj zajednici, poštujući u potpunosti duh liturgije Crkve i sve pozitivne crkvene smjernice i upute. U pravilu je potrebno posavjetovati se s Biskupijskim liturgijskim uredom o uputnosti i dopuštenosti svakog pojedinog obreda ili čina koji već nije predviđen u službenim liturgijskim knjigama.

Mandat za poučavanje vjeronauka u školi vjeroučiteljima prikladno je dijeliti unutar prigodnog molitveno-liturgijskog slavlja jer je riječ o istinskoj crkvenoj službi u punom smislu te riječi. On treba biti obznanjen u župi prebivanja i rada.

257 Vrednovanje i promicanje suradničkih službi vjernika laika. Vjernicima laicima koji prihvaćaju suodgovornost i suradničke službe u crkvenoj zajednici potrebno je pokazivati osobitu pastirsku ljubav i bratsko zajedništvo. Potrebno je imati vremena za njih te osigurati ozračje otvorenosti, iskrenosti, uzajamnog uvažavanja i vrednovanja i s poštovanjem slušati njihova kritička zapažanja, razmišljanja, primjedbe i prijedloge, hrabriti ih u njihovu rastu u ljubavi prema Crkvi i u nesebičnom služenju. Prilikom pastoralnih dekanskih, a osobito kanonskih, vizitacija neka se redovito upriliči i susret s članovima župnih vijeća,

vjeroučiteljima, katehetama i drugim suradnicima u župi, kako bi se i na taj način vrednovao njihov doprinos, snažila njihova crkvenost te kršćansko svjedočko služenje u Crkvi i u svijetu.

258 *Župna zajednica neka se trudi okupiti što je moguće veći broj župnih suradnika, koji će se uključiti u evangelizacijsko djelovanje na različitim područjima župne zajednice.*

259 *Neka se pripreve detaljni biskupijski propisi o potrebnoj formaciji župnih suradnika i njihovu postavljanju u službu.*

260 *Potrebno je što prije donijeti i kriterije za honoriranje i zapošljavanje vjernika laika u crkvenim ustanovama te utvrditi jedinstvena pravila za određivanje pravedne nagrade za različite službe vjernika laika unutar biskupijske zajednice.*

261 *Župne zajednice i crkvene ustanove mogu primiti u radni odnos neku osobu samo ukoliko imaju pismeno biskupovo dopuštenje.*

262 *Da bi netko dobio animatorsku ili suradničku službu u župnoj katehezi ili u radu neke župne skupine traži se završena predviđena početna teološko-katehetska i pastoralna formacija te redovito sudjelovanje u trajnoj duhovnoj i stručnoj formaciji.*

263 *Službu animatora ili suradnika u župnoj katehezi povjerava biskup na temelju pismene župnikove preporuke i molbe.*

264 *Preuzimanje bilo koje suradničke službe i pastoralni angažman u župi uključuje i pretpostavlja tijesnu suradnju sa župnikom, župnim pastoralnim vijećem i drugim župnim suradnicima.*

265 *Predstavljanje župnih pastoralnih suradnika i uvođenje u službu neka bude javno, u načelu za vrijeme nedjeljne svete mise.*

266 *Hvale je vrijedno da mandat za poučavanje vjeronauka u školi i za župnu katehezu vjeroučiteljima i katehetama bude podijeljen unutar prigodnog molitveno-liturgijskog slavlja. On treba biti obznanjen u župi prebivanja i rada.*

Prezbiteri

267 *Kao uprisutnitelj Krista Pastira i Glave Crkve, prezbiter »skuplja Božju obitelj kao skupinu braće koju prožimlje jedan Duh«³. Bitna je oznaka njegova prezbiterskog identiteta da objedinjava crkvenu zajednicu te da bude promicatelj i sluga zajedništva kršćanske zajednice. U toj službi zajedništva i izgradnje kršćanske zajednice on djeluje »in persona Christi capitis«⁴, uprisutnjuje Krista i u njegovo ime je pozvan prepoznavati karizme koje postoje u kršćanskoj zajednici, stvarati prostor da one budu upotrijebljene za izgradnju i dobro cijele zajednice te za ostvarenje njezina spasenjskog poslanja. Prezbiter je u službi otkrivanja, objedinjavanja i promicanja karizmi, u službi zajedništva karizmi u Božjem*

³ Usp. LG, br. 28.

⁴ Usp. Ivan Pavao II., *Pastores dabo vobis*, apostolska postsinodalna pobudnica kleru i vjernicima o svećeničkoj izgradnji u sadašnjim prilikama, GK, Zagreb 1992., br. 15-17 (ubuduće PDV).

narodu i njihova zajedničkog nastupa koji omogućuje unutarnji život Crkve kao jednog organizma te ostvarenje njezina spasenjskog poslanja u svijetu.

268 Prezbyter za naše vrijeme, u očima vjernika Đakovačke i Srijemske biskupije je:

- a. prije svega vjernik, autentičan kršćanin, prožet evanđeljem i pozivom na svetost, duhovni vođa koji posjeduje zdravu i duboku duhovnost, molitelj i svjedok;*
- b. kao osoba odmjeren, uravnotežen, razborit, tolerantan, jednostavan, optimističan, ali ne euforičan, moderan, ali ne pomodaran, solidaran, pristupačan – spremne riječi i otvorenog uha;*
- c. u službi točan, taktičan, s puno pastoralnih inicijativa.*

269 Temeljna teološko-pastoralna i duhovna formacija te odgoj budućih prezbitera.

Prezbyter je učitelj i odgojitelj u vjeri. Vjernost prema Bogu i vjernost prema čovjeku zahtijevaju od njega da bude dobar poznavatelj Svetog pisma i teologije, čovjek koji dobro poznaje duhovna, idejna i vrijednosna strujanja, te dobar kateheta, pedagog, propovjednik, ispovjednik i savjetnik. Temeljnu filozofsko-teološku formaciju kandidatima za prezbyterat u Đakovačkoj i Srijemskoj biskupiji, već kroz više od dvjesto godina, pruža studij na biskupijskom filozofsko-teološkom učilištu, utemeljenom zajedno s Bogoslovnim sjemeništem 1806. godine. To je učilište danas preraslo u Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu, u sastavu Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku. Ono je pozvano svoju temeljnu, a za biskupiju dragocjenu i nezamjenjivu zadaću, ostvarivati i dalje, vodeći računa o potrebama formacije prezbitera za nadolazeća vremena. Zbog osamostaljenog djelovanja navedenih institucija, Bogoslovno sjemenište u novim okolnostima ima još veću odgovornost za odgoj te specifičnu ljudsku i duhovnu izgradnju budućih prezbitera te za cjelokupnu pastirsku i vodstvenu službu koja će im biti povjerena u župnoj zajednici.

Vijeće Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu neka sustavno i studijski vodi računa o dovoljnom broju specijaliziranih prezbitera (i vjernika laika) iz različitih teoloških i pastoralnih disciplina, imajući u vidu ne samo svoje vlastite potrebe, nego i pastoralne potrebe u biskupiji. Ono neka u tom smislu biskupu predlaže potrebne specijalizacije te kandidate za poslijediplomski studij.

270 Trajna teološko-pastoralna i katehetska formacija prezbitera. Trajna formacija prezbitera počiva na osobnoj potrebi i nastojanju, kako oko svoga vlastitog molitvenog i duhovnog života, tako i oko redovite temeljite pripreve za propovjedničku i pastoralno-katehetsku službu. Pretpostavlja osobnu samodisciplinu te ljubav prema teološkoj literaturi i ozbiljnoj knjizi. Svaki je prezbyter dužan voditi računa da u okviru svoga dnevnog reda i redovitih obveza za sebe odvoji i osigura vrijeme za molitvu, za svoj osobni duhovni život i za pripravu propovijedi, kateheza i drugih susreta.

Biskupijsko povjerenstvo za trajnu svećeničku izgradnju, u suradnji s profesorima na Katoličkom bogoslovnom fakultetu te drugim stručnim osobama, poštujući smjernice crkvenih dokumenata i vodeći računa o dosadašnjim iskustvima trajne izgradnje svećenika u biskupiji, neka izradi plan i program sustavne permanentne duhovne, teološko-pastoralne, socijalne i katehetske formacije prezbitera. Briga za izradu konkretnih programa i ostvarenje biskupijskoga plana trajne izgradnje povjerava se biskupijskom povjerenstvu na čelu s povjerenikom za trajnu izgradnju prezbitera. Sustavom će biti određene strukture, područja i oblici trajne formacije prezbitera koji nisu određeni ovdje. U sustavu permanentne formacije

neka se predvide i kriteriji za dobivanje i korištenje tzv. »subotnjeg semestra« te njegovi mogući sadržaji.

271 *Trajna duhovna formacija prezbitera kroz svakodnevni život i rad.* Prezbitersko je služenje pothvat zanosan i pun radosti, koji izranja iz Isusove velikosvećeničke molitve i njegova predanja Ocu do kraja. Zbog brojnih pastoralnih obveza i različitih izazova, prezbiteri su danas više nego ikada izloženi nizu napasti koje ih s jedne strane uvode u sve veći izvanjski aktivizam, namećući im ponekad razoran ritam, a s druge su strane prepušteni trajnom suočavanju sa sekulariziranim mentalitetom, s rastućim subjektivizmom, hedonizmom i utilitarizmom kao jednim mjerilima i kriterijima istine te s religioznom ravnodušnošću. Zbog toga je prezbitersko služenje danas i težak pothvat, izložen naporu i umoru, brojnim teškoćama, kritikama punim nerazumijevanja, pristranosti i predrasuda, obeshrabrenju i razočaranju te izolaciji i osamljenosti. Upravo zbog toga, da bi mogao radosno i plodonosno vršiti svoju trostruku službu, važno je da svaki prezbiter živi u dubokoj osobnoj molitvenoj povezanosti s Kristom, Dobrim pastikom, koji sam ostaje prvi nositelj svake pastoralne djelatnosti. »Svećenička duhovnost zahtijeva udisanje ozračja bliskosti s Gospodinom Isusom, prijateljstva i osobnoga susreta, 'podijeljenog' ministerijalnog poslanja, ljubavi i služenja njegovoj Osobi u 'osobi' Crkve.«⁵

Duhovni život prezbitera utjelovljen je u svakodnevnoj euharistiji, u liturgiji i slavljenju sakramenata, u molitvi časoslova naroda Božjega i drugim trenucima osobne sabranosti i molitve, u redovitom pristupanju sakramentu pomirenja, u jednostavnosti života i nastojanju oko rasta u ljudskim i kršćanskim krepostima koje pridonose plodonosnosti njegova rada. Skrb za vlastiti duhovni život treba osjećati kao radosnu dužnost, ali također i kao pravo vjernika koji u prezbiteru, svjesno ili nesvjesno, traže Božjeg čovjeka, savjetnika, posrednika mira, vjernog i razboritog prijatelja i sigurnog vođu da bi mu se povjerali u najtežim životnim trenucima te kod njega našli okrepu i sigurnost.

Zreli i duboki duhovni život, ukorijenjen u pastoralnoj ljubavi koja za svakog prezbitera predstavlja poseban put svetosti, predstavlja istinsko i plodonosno služenje vjernicima u pastoralnoj službi.⁶

272 *Dekanatske rekolekcije prezbitera.* Osim svakodnevnog duhovnog života, svi su župnici, župni vikari te drugi prezbiteri koji imaju biskupov dekret za obavljanje pastoralne službe u biskupiji dužni sudjelovati na mjesečnim dekanatskim rekolekcijama i dvjema rekolekcijama čitavog biskupijskog prezbiterijskog.

Dekan je odgovoran za redovito organiziranje i održavanje redovitih mjesečnih dekanatskih rekolekcija prezbitera u svom dekanatu. Dobro je, ukoliko je moguće, ponekad pozvati voditelja rekolekcije i izvan dekanata. No, obveza je svakog prezbitera u dekanatu da se i osobno uključi te, u dogovoru s dekanom, povremeno priredi cjelokupni sadržaj rekolekcije za ostale prezbitere dekanata. Manji dekanati mogu se udružiti te rekolekcije organizirati zajedno. No, obveza je dekana da na vrijeme pismeno obavijesti ostale prezbitere u dekanatu te Biskupski ordinarijat o mjestu i vremenu svake rekolekcije.

⁵ PPV, br. 13.

⁶ Usp. Kongregacija za kler, *Direktorij za službu i život prezbitera*, IKA (Dokumenti, knjiga 2), Zagreb 1994., br. 39.

U ustanovama u kojima je trajno nastanjeno više svećenika (kao što su Bogoslovno sjemenište, Svećenički dom i sl.) treba njegovati neki oblik mjesečnog molitveno-duhovnog susreta.

273 Duhovne vježbe. Iako crkveni dokumenti zahtijevaju da svaki prezbyter barem jednom u tri godine obavi duhovne vježbe, pozivamo i na srce stavljamo da to bude i svake godine. Povjerenstvo za trajnu formaciju prezbitera neka organizira nekoliko duhovnih vježbi godišnje. Prezbyteri mogu, ukoliko postoji opravdan razlog, otići na duhovne vježbe za svećenike koje organiziraju i druge crkvene ustanove. Potvrđnicu o sudjelovanju na duhovnim vježbama pozvani su dostaviti Biskupskom ordinarijatu.

274 Dekanatske korone i drugi susreti prezbitera. Svećeničko bratstvo i iskustvo zajedništva u pripadnosti istom prezbiteriju svakodnevno se živi preko kvalitete međuljudskih odnosa, suradnje i uzajamne podrške među prezbiterima jednog dekanata.

Osim mjesečnih rekolekcija, dekan neka godišnje organizira dvije svećeničke korone te druge pastoralne susrete u skladu s potrebama unapređenja pastoralnog rada i zajedništva među prezbiterima u dekanatu. Obveza je svih prezbitera sudjelovati na prezbiterskim susretima na koje ih je pismeno pozvao dekan. Dekan je dužan unaprijed pismeno dostaviti svim prezbiterima dekanata i Biskupskom ordinarijatu predviđeni dnevni red svake svećeničke korone te zamoliti za odobrenje dnevnog reda i eventualne prijedloge i sugestije. Poslije korone neka prezbiterima i Biskupskom ordinarijatu dostavi zapisnik s korone.

Ukoliko je netko od prezbitera spriječen, neka unaprijed o tome obavijesti dekana. Prezbyteri su isto tako dužni prihvatiti dekanovu zamolbu da za koronu ili neki drugi susret prirede pismeno i usmeno izlaganje na određenu temu.

Poželjno je da se prezbyteri organiziraju i okupljaju u manjim skupinama na zajedničku pripremu za nedjeljnu homiliju, posebno ukoliko u svojoj župi ne sudjeluju u okupljanjima biblijske skupine koja se usredotočuje na liturgijskim čitanjima.

U duhu svećeničkog zajedništva i solidarnosti neka njeguju sastajanje u određenim prigodama (crkveni god, imendan, krizma, pohod biskupa...), organiziraju zajedničke molitvene, studijske, rekreativne i slične susrete, međusobnu pastoralnu pomoć (ispovijedi, predvođenje euharistijskog slavlja u određenim svečanostima, međusobne zamjene, itd.).

275 Zajedništvo u biskupijskom prezbiteriju na čelu s biskupom. Iskustvo bratskog zajedništva u istom prezbiteriju i suodgovornosti u poslanju mjesne Crkve najsnažnije se doživljava u liturgijskim i drugim okupljanjima čitavog prezbiterija oko biskupa. Svaki svećenik neka rado i redovito sudjeluje u takvim okupljanjima biskupijskog prezbiterija.

Neka se povremeno organiziraju jednodnevna ili višednevna hodočašća te izleti prezbitera. Prezbitere se potiče da u zajedništvu s prezbiterijem te biskupom prikladno obilježe i svoje svećeničke jubileje.

Neka se isto tako povremeno organiziraju tematski okrugli stolovi vjernika laika, prezbitera i biskupa o aktualnim temama, bitnima za život Crkve.

276 Formacija mladih svećenika kroz prvih deset godina svećeništva. Osobita pozornost posvetit će se, u skladu sa smjernicama sveopće Crkve, trajnoj formaciji svećenika kroz prvih deset godina njihova svećeništva. U tom smislu nastaviti će se s praksom redovitog okupljanja mladih svećenika na duhovne i teološko-pastoralne formacijske susrete. Svećenici su dužni u prvih deset godina svoje svećeničke službe cjelovito sudjelovati u za njih predviđenoj formaciji. Sudjelovanje na tim formativnim programima je i preduvjet za pristupanje župničkom ispitu. K tome mlađi prezbiteri trebaju redovito sudjelovati na formaciji vezanoj uz ispovjedničku jurisdikciju, te zajedno sa svim ostalim svećenicima na Teološko-pastoralnom seminaru, na studijskim danima i na rekolekcijama za sve svećenike te na dekanatskim susretima prezbitera.

Neka se također vodi računa i o potrebi prikladnoga usavršavanja prezbitera u pojedinim pastoralnim područjima, kako bi osim rada u svojim župnim zajednicama mogli biti animatori i koordinatori pojedinih područja pastoralnoga djelovanja i na razini svojih dekanata.

277 Obveza polaganja župničkog ispita. Prezbiteri, koji su sudjelovali na redovitim formativnim susretima za svećenike kroz tri godine svećeništva te koji su, ukoliko je bila potreba i prilika, položili i državni ispit za školske vjeroučitelje, mogu pristupiti i župničkom ispitu.

Sadržaj i oblik župničkih ispita određuje se sustavom permanentne formacije prezbitera.

278 Doličan smještaj za svakog prezbitera. Biskupijska će zajednica u pružanju pomoći pojedinim župama u gradnji i obnovi crkvenih objekata kao svoj prioritet shvatiti pomoć da se osigura doličan stan i smještaj za svakog župnika i župnog vikara te za prezbitere u drugim crkvenim službama.

Župnik i župni vikar su obvezni prebivati u župnoj kući. Ako ima opravdanog razloga, biskup će dopustiti da borave drugdje, osobito u zajedničkoj kući za više prezbitera.⁷

279 Odgovornost prezbitera za vlastiti doličan život i zdravlje. Solidarnost mnogih vjernika s materijalnim potrebama vlastite župne zajednice, podignuta kroz postojeći ekonomski sustav i na razinu međužupne solidarnosti, pruža prezbiterima materijalne preduvjete za organiziranje doličnog osobnog života i domaćinstva. Svaki je prezbiter pozvan u odgovornosti pred sobom i crkvenom zajednicom, poštujući važeći biskupijski financijski sustav⁸, pobrinuti se za svoju redovitu i zdravu prehranu te uspostaviti uvjete za normalan život i nesmetano svećeničko služenje.

Na biskupijskoj razini svake se godine organizira sistematski liječnički pregled za sve prezbitere. Svi prezbiteri iznad 40 godina dužni su odazvati se pozivu na taj pregled svake godine, a mlađi svake druge godine.

280 Bolest i smanjene radne sposobnosti. Kad prezbiter stupi u tzv. stariju dob ili se zbog kronične bolesti smanje njegove radne sposobnosti, njegova će se služba i zaduženja trebati u

⁷ Usp. ZKP, kan 533, § 1; kan 550, §§ 1-2.

⁸ Usp. Biskupi HBK, *Financijski sustav Katoličke Crkve u Hrvatskoj*, VĐSB 129 (2001) 1, 65-68; *Pismo biskupa Hrvatsko-slavonske crkvene pokrajine vjernicima od 11. svibnja 2004.*; *Pravilnik za provedbu financijskog sustava i Bodovni saldo u financijskom sustavu*, VĐSB 132 (2004) 6, 488-494; MARIN, BISKUP, *Okružnica br. 1011/2004. od 9. lipnja 2004.*, VĐSB 132 (2004) 6, 490.

prikladnoj mjeri prilagoditi njegovoj dobi i fizičkim mogućnostima kako bi se u dostatnom omjeru mogao posvetiti pastoralnom radu na manje zahtjevnoj službi, te liječenju i odmoru. Ukoliko više ne može ostati u župničkoj ili drugoj ranijoj službi, sa zahvalnošću će se prihvatiti njegova spremnost da u skladu s vlastitim zdravstvenim mogućnostima preuzme drugu manje zahtjevnju službu (npr. župnika na manjoj župi, misnika ili duhovnika u nekoj ustanovi, u domu umirovljenika, ispovjednika, stalnog pastoralnog suradnika, ili sl.).

281 Umirovljenje prezbitera. Pošto navršši sedamdeset i pet godina života, župnik se poziva da biskupu preda pismeno odreknuće od službe.⁹

Svaki umirovljeni prezbiter inkardiniran u Biskupiju đakovačku i srijemsku ima pravo na doživotni smještaj u Svećeničkom domu u Đakovu i na novčanu nagradu u skladu s važećim biskupijskim propisima. Pritom je potrebno poštovati odredbe statuta Svećeničkog doma.

Prezbiteri u aktivnoj službi pozvani su njegovati znakove povezanosti i zahvalnosti prema umirovljenim svećenicima (tako što će ih pohađati, pozvati u goste, poslati čestitku i sl.).

282 Biskupijski duhovno-pastoralni centar. Neka se, što je prije moguće, sagradi ili kupi i prikladno uredi biskupijski duhovno-pastoralni centar u kojemu će se, među ostalim, moći više puta godišnje organizirati i duhovne vježbe te različiti dvodnevni i duži formativni susreti za prezbitere.

283 Praćenje rada i obveza pojedinih prezbitera. Potrebno je osigurati sustavno pozitivno praćenje rada i obveza pojedinih prezbitera, kako bi ih se moglo podržavati, pomagati im, trajno unapređivati njihov osobni rast i dozrijevanje te vrednovati evangelizacijska nastojanja svakoga od njih. Pritom treba voditi računa i o ravnomjernom opterećenju svih svećenika unutar prezbiterija, uzimajući u obzir njihove osobne mogućnosti i afinitete koje ima svaki od njih.

284 Slobodno vrijeme. Prezbyter je osoba kojoj je također potrebno vrijeme opuštanja i odmora. Neka zato svaki prezbyter tako organizira svoj tjedan da u njemu po mogućnosti ponedjeljak ostane dan za odmor i rekreaciju, za svećeničke susrete, za studij i čitanje literature, za bratsko druženje te za posjet rodbini i prijateljima. No, neka to ne bude dan bez euharistije za prezbitera¹⁰ i bez nekog oblika liturgijsko-molitvenog susreta za župnu zajednicu.

O slobodnim danima, bilo redovitim (tjednim) ili izvanrednim, potrebno je obavijestiti dekana.

285 Godišnji odmor. Svećenici pojedinih dekanata neka unaprijed solidarno dogovore međusobne zamjene radi godišnjeg odmora. Neka svaki svećenik ide na godišnji odmor do najviše mjesec dana, neprekidno ili uz prekide.¹¹ Obveza je svakog dekana da na vrijeme potakne planiranje i dogovor o godišnjim odmorima i međusobnim zamjenama prezbitera u dekanatu. Prezbyter je dužan pismeno unaprijed obavijestiti biskupa o svom odlasku na godišnji odmor, tražeći istodobno i potrebne ovlasti za svoga zamjenika. Za vrijeme trajanja župnikova godišnjeg odmora mogu pastoralne aktivnosti, uključujući i one liturgijske, biti

⁹ Usp. ZKP, kan 538, § 3.

¹⁰ Usp. isto, kann. 276, § 2, br. 2; 906.

¹¹ Usp. isto, kan. 533, § 2.

prikladno, pa i znatno, smanjene. Ukoliko se dogovor ne uspije ostvariti na dekanatskoj razini dekan je dužan zamoliti biskupovu pomoć. Neka vrijeme godišnjeg odmora, uz rekreaciju, fizički odmor, turizam, kulturno uzdizanje i liječenje, svakako bude i vrijeme svakodnevne intenzivnije molitve, prijateljevanja s teološkom literaturom te osobne sabranosti.

286 **Svećeničko odijelo.** Odijelo ne čini čovjeka, ali je ono odraz pojedine osobe. Ono je istodobno vrlo često i znak njezine službe. Prezbiteri neka, zato, nose doličnu odjeću. U našim krajevima to je u svakodnevnom životu odijelo i kolar.¹² U molitvenim slavljinama i u liturgiji treba imati od Crkve propisano liturgijsko odijelo. Prezbiteri su pozvani i svojim vanjskim izgledom čuvati dostojanstvo svoga poziva te poštivati uljudbene običaje i tradiciju katoličkog klera na našim prostorima.

287 Svaki je prezbiter pozvan na osobit način na svetost. Osim onoga što je propisano općim pravom (kan. 276) od prezbitera se očekuje i sljedeće:

- a. U okviru svoga dnevnog reda prezbiter je obavezan odvojiti vrijeme za molitvu, za svoj osobni duhovni život te za pripravu homilija, kateheza i drugih susreta.
- b. Osim svakodnevnog molitveno-duhovnog života, svaki prezbiter koji ima pastoralni dekret izdan od biskupa, treba sudjelovati i na mjesečnim dekanatskim rekolekcijama (koje organizira dekan) te na rekolekcijama čitavog biskupijskog prezbiterija.
- c. Svaki prezbiter neka barem jednom u tri godine obavi duhovne vježbe, a preporučuje se da to učini i svake godine.
- d. Povjerenstvo za trajnu formaciju prezbitera ima obvezu organizirati nekoliko duhovnih vježbi godišnje. Ukoliko postoji opravdan razlog, prezbiteri mogu otići na duhovne vježbe koje organiziraju i druge crkvene ustanove za svećenike. Biskupskom ordinarijatu neka dostave potvrđnicu o svom sudjelovanju na takvim duhovnim vježbama.

288 Župnik se treba pobrinuti za domaćinstvo te je pozvan osigurati sebi i župnom vikaru (vikarima) uvjete za normalan život i nesmetano svećeničko služenje u skladu s odredbama biskupijskog ekonomskog sustava.

289 Župnik i župni vikar su obvezni prebivati u župnoj kući. Ako ima opravdanog razloga, biskup će dopustiti da borave drugdje, osobito u zajedničkoj kući za više prezbitera.

290 *Župnik treba voditi računa o poštovanju pravednosti te o zdravstvenom i mirovinskom osiguranju domaćice i drugih osoba na službi u župi. Na službu u župi neka ne uzima nikoga bez prethodnog biskupovog pismenog dopuštenja.*

291 Prezbiter treba voditi računa da uvijek bude dolično odjeven, vodeći računa o okolnostima i prostoru u kojemu se nalazi. To uključuje nošenje kleričke odjeće. U našim krajevima to su u svakodnevnom životu odijelo i kolar. U molitvenim slavljinama i u liturgiji treba imati od Crkve propisano liturgijsko odijelo.

292 Prezbiter je obavezan cjelovito sudjelovati u teološko-pastoralnoj i katehetskoj formaciji za prezbitere kroz prvih deset godina svećeništva. Prezbiteri koji imaju pastoralni dekret dužni su i kasnije sudjelovati na trajnoj formaciji predviđenoj za njih, a prezbiteri u drugim službama i u posebnoj formaciji predviđenoj za njih.

¹² Usp. HBK, *Dopunske odredbe uz Zakonik kanonskoga prava*, u: »Službene vijesti Hrvatske biskupske konferencije« 1 (2) 1994., str. 7.

293 Osim mjesečnih rekolekcija, dekan neka godišnje organizira i dvije svećeničke korone te druge pastoralne susrete u skladu s potrebama unapređenja pastoralnog rada i zajedništva među prezbiterima u dekanatu.

294 Obveza je prezbitera sudjelovati na prezbiterskim susretima na koje ih je pismeno pozvao dekan.

295 Neka se u prikladnom obliku obnovi praksa tzv. župničkih ispita. Sadržaj i oblik župničkih ispita treba odrediti sustavom permanentne formacije prezbitera.

296 Župničkom ispitu mogu pristupiti prezbiteri koji su kroz najmanje tri godine uspješno sudjelovali na redovitoj teološko-pastoralnoj i katehetskoj formaciji za prezbitere te koji su, ukoliko je bila potreba i prilika, položili i državni ispit za školske vjeroučitelje.¹³

297 Župnik ima stalnost u službi i zato se imenuje na neodređeno vrijeme.¹⁴ Radi osobnog dobra župnika i pastoralne dobrobiti župe preporučuje se da župnik ne ostane preveliki broj godina u istoj župi. Svaki je župnik zato pozvan nakon deset godina službe u istoj župi izraziti biskupu svoju spremnost za premještaj u drugu župu. Istodobno je pozvan biti spreman prihvatiti premještaj u drugu župu i prije, te ostati u istoj župi i duže ukoliko biskup tako odredi.

298 Prezbyter je osoba kojoj je potrebno i vrijeme odmora. Prezbyter neka nastoji organizirati svoj tjedan tako da u njemu ponedjeljak ostane dan za odmor i rekreaciju, za svećeničke susrete, za studij i čitanje literature, za bratsko druženje te za posjet rodbini i prijateljima. No, ipak se zdušno poziva da i toga dana slavi svetu misu.¹⁵

299 Svećenici pojedinih dekanata neka unaprijed solidarno dogovore međusobne zamjene radi godišnjeg odmora. Obveza je dekana da na vrijeme potakne planiranje i dogovor o godišnjim odmorima prezbitera u dekanatu. Svaki svećenik ima pravo na godišnji odmor do najviše mjesec dana, neprekidno ili uz prekide.¹⁶

300 Za vrijeme godišnjih odmora moguće je, a ponekad i potrebno, smanjiti pastoralne aktivnosti i euharistijska slavlja u župi.

301 Toplo se preporučuje da vrijeme godišnjeg odmora svakako bude i vrijeme intenzivnije svakodnevne molitve, prijateljevanja s teološkom literaturom te osobne sabranosti.

302 Pošto navrši sedamdeset i pet godina života, svaki se prezbyter poziva da biskupu preda pismeno odreknuće od službe.

303 Svaki umirovljeni prezbyter inkardiniran u Đakovačku i Srijemsku biskupiju ima pravo na doživotni smještaj u Svećeničkom domu u Đakovu i na mirovinu u skladu s važećim biskupijskim propisima.

¹³ Usp. ZKP, kan. 521, § 3.

¹⁴ Usp. *isto*, kan. 522.

¹⁵ Usp. *isto*, kann. 276, § 2, br. 2; 906.

¹⁶ Usp. *isto*, kan. 533, § 2.

Ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života

304 *Crkva đakovačka i srijemska želi nastaviti razvoj pozitivnog ozračja u svojoj sredini prema osobama posvećenoga života, vrednovanje njihova velikodušnog nasljedovanja Isusa Krista i sa zahvalnošću podržavati njihovo uprisutnjenje i oživotvorenje evanđeoskih savjeta i vrednota – kako kroz aktivni apostolat, tako i kroz apostolat tihog i diskretnog svjedočanstva, skrovite molitve i trpljenja. Osobe posvećenog života želi prihvaćati i vrednovati prije svega po onome što jesu, a ne samo po onome što i koliko čine, te po specifičnosti njihova poziva i poslanja. Na svim razinama biskupijskog života želi vrednovati bogatstvo karizmi već postojećih zajednica posvećenog i apostolskog života te snažiti otvorenost za različitost karizmi u Božjemu narodu, što će biti izazov i za nastajanje novih.*

305 **Osigurati zastupljenost osoba posvećenoga života u svim biskupijskim strukturama.** Pri ustrojavanju različitih tijela crkvene suodgovornosti i u svim crkvenim i pastoralnim strukturama na različitim razinama osobama posvećenoga života treba osigurati odgovarajuću zastupljenost njihovih predstavnika, kako muških tako i ženskih.

306 **Biskupijsko vijeće za posvećeni život.** Na razini biskupije je već osnovano Biskupijsko vijeće za posvećeni život, sastavljeno od predstavnika/ca zajednica posvećenog života te biskup redovito imenuje svoga asistenta/asistenticu za posvećeni život. Zadaća je Biskupijskog vijeća za posvećeni život pratiti potrebe ustanova posvećenoga života, podupirati zajedničke regionalne i biskupijske formativne susrete te promicati kvalitetu posvećenog života.

307 **Susreti osoba posvećenoga života.** Neka se nastavi s organiziranjem redovitih susreta osoba posvećenoga života na regionalnoj razini te jednoga godišnjeg susreta osoba posvećenog života i družbi apostolskoga života s dijecezanskim biskupom.

308 **Suradnja između župe i ustanova posvećenoga života na teritoriju župe.** Zajednice posvećenog života neka, prema vlastitoj karizmi i mogućnostima, budu otvorene za potrebe ljudi i za suradnju sa župom na čijem teritoriju žive. Župno pastoralno vijeće neka se upozna s karizmom, načinom života i radom redovničke zajednice prisutne na teritoriju župe, te promiče što bolju integraciju redovničke zajednice u život župe i u pastoralni rad.

Župa na čijem se teritoriju nalazi samostan i samostan na području župe neka ostvaruju plodnu suradnju i trajnu koordinaciju pastoralnog rada. Rektori redovničkih crkava na području župe trebaju dogovarati i usklađivati nedjeljna bogoslužja zajedno sa župnikom. Župniku trebaju redovito i na vrijeme dostavljati podatke za župne obavijesti ili listić te na nedjeljnim euharistijskim slavljima dijeliti župni listić, odnosno čitati župne obavijesti. Pastoralni rad redovnika/ca u samostanu neka bude dogovoren i koordiniran s pastoralnim radom u župi.

Pri izradi planova i programa za duhovne obnove vjernika na području župa, dekanata ili regija treba uključivati i redovnike/ce te koristiti iskustvo i potencijal redovničkih zajednica.

Pastoralni plan župe treba obuhvaćati i pastoralne aktivnosti koje se odvijaju u samostanu na teritoriju župe, a u župne obavijesti treba redovito uvrštavati i pastoralne aktivnosti koje se odvijaju u samostanu. Neka se u samostanskim crkvama u kojima se okupljaju vjernici redovito oglašavaju i župne obavijesti. Župnikova je zadaća dostaviti ih na vrijeme

samostanskom poglavaru. Isto tako dekanova je zadaća pobrinuti se da se samostanskim crkvama na oglašavanje dostavljaju i svi oglasi koji se odnose na razinu čitavoga grada.

Obavijesti pastoralnog karaktera, koje Biskupski ordinarijat šalje župama, neka šalje i redovničkim kućama.

Župnici neka vode brigu o duhovnim potrebama redovnica na teritoriju svoje župe. Neka nastoje barem prigodice slaviti euharistiju u njihovoj kućnoj kapeli. Biskup će pri posjećivanju župa nastojati pohoditi i zajednice posvećenog života na teritoriju iste župe i obrnuto.

309 Konvencija između biskupa i nadležnih redovničkih poglavara o povjeravanju ili vođenju već povjerene župe redovničkoj zajednici. Potrebno je nastojati da se što prije potpiše konvencija između biskupa i nadležnih redovničkih poglavara o vođenju i povjeravanju župa pojedinim redovničkim zajednicama i ustanovama apostolskog života.¹⁷

Župe koje su im povjerene izjednačene su u svim pravima i dužnostima sa svim ostalim župama u biskupijskoj zajednici.¹⁸

310 Sudjelovanje članova posvećenog i apostolskog života na susretima pastoralnoga klera. Članovi ustanova posvećenog i apostolskog života koji imaju biskupov dekret za neku pastoralnu službu u biskupiji dužni su sudjelovati na svim pastoralnim susretima prezbitera na dekanatskoj i biskupijskoj razini, usklađivati svoj pastoralni rad s biskupijskim pastoralnim programima i nastojanjima te članove župne zajednice u kojoj djeluju uključivati u sva pastoralna nastojanja u dekanatu i u biskupijskoj zajednici.

311 Reguliranje pravnih odnosa između župe ili druge crkvene ustanove i ženskih ustanova posvećenoga života. Kako bi se što bolje regulirao stalni angažman redovnica u pastoralnom životu, neka se što prije potpiše ugovor između njihove redovničke zajednice te župe, odnosno crkvene ustanove u kojoj djeluju.¹⁹

312 Sloboda ostvarivanja i podržavanje specifičnih redovničkih karizmi. Samostani imaju slobodu ostvarivanja specifične karizme svoje redovničke zajednice i to treba vrednovati. Treba podržavati i redovničke centre za duhovne obnove i različite oblike pastoralnoga rada te taj rad uključivati u pastoralni rad na međužupnoj razini i koordinirati ga s drugim oblicima rada na istoj razini. Neka se također podržava i pastoralne inicijative pojedinih redovničkih zajednica u radu s djecom, mladima, osobama s invaliditetom, crkveno i vjerski »rubnim« kao i s »posebnim« skupinama vjernika te ih usklađuje s pastoralnim planom i programom rada na međužupnoj i biskupijskoj razini.

313 Pridruženo članstvo vjernika laika u zajednicama posvećenog života. Pastoralnim se djelatnicima preporučuje da podržavaju uključivanje vjernika laika u pridruženo članstvo zajednica posvećenog života.

¹⁷ Usp. *Tekst konvencije o povjeravanju župe redovničkoj ustanovi*, VĐSB 133 (2005) 10, 843-844.

¹⁸ Usp. ZKP, kan. 682, §§ 1-2.

¹⁹ Usp. *Nacrt Ugovora o preuzimanju službi časnih sestara u crkvenim ustanovama i institucijama*, VĐSB 135 (2007) 11-12, 943-944.

314 Neka se potpišu konvencije između biskupa i nadležnih redovničkih poglavara o povjeravanju i vođenju župa pojedinim muškim redovničkim zajednicama i ustanovama apostolskog života te ugovori s redovničkim poglavaricama o preuzimanju službi u crkvenim ustanovama i institucijama.

315 Svi članovi biskupijske zajednice dužni su poštovati i podržavati slobodu ostvarivanja specifičnih karizmi ustanova posvećenoga i apostolskoga života. Pastoralno djelovanje u skladu s karizmom pojedine zajednice na području biskupije potrebno je prethodno dogovoriti s biskupom te uskladiti s pastoralnim nastojanjima na župnoj, dekanatskoj i biskupijskoj razini.

316 Članovi ustanova posvećenog i apostolskog života koji imaju biskupov dekret za neku pastoralnu službu u biskupiji dužni su sudjelovati na svim pastoralnim susretima prezbitera na dekanatskoj i biskupijskoj razini. Također su dužni usklađivati pastoralni rad u svojoj župi s biskupijskim i dekanatskim pastoralnim programima te članove svoje župne zajednice uključivati u sva pastoralna nastojanja u dekanatu i u biskupijskoj zajednici.

Pastoral svećeničkih i redovničkih zvanja

317 Crkva je zajednica pozvanih. Nastaje Božjim pozivom u Isusu Kristu da bi postala majka i odgojiteljica zvanja, koja se rađaju u njezinu krilu, za njezin rast.²⁰ Tako se i svako svećeničko te redovničko zvanje uvijek rađa u Crkvi i po Crkvi, svoje ishodište i uporište ima u otajstvu Crkve i njoj se stavlja u službu.²¹ Stoga i cjelokupno pastoralno djelovanje mora zadobiti obilježje otkrivanja Božjeg poziva upućenog svakom čovjeku.

318 U Crkvi đakovačkoj i srijemskoj potreban je kvalitativni pomak u pastoralu svećeničkih i redovničkih zvanja:

- a. pomak pastorala zvanja od rubnog na središnje mjesto u redovitom pastoralnom djelovanju i prema sve većem osvješćivanju i vitalnom uključivanju cjelokupne zajednice;
- b. pomak od izoliranih pothvata za »pronalaženje« zvanja prema novom vrednovanju župne zajednice kao pravog mjesta za rast zvanja unutar redovitog pastorala, koji u sebi treba sadržavati navještaj, poticaj, razlučivanje i pratnju svih zvanja, a posebno onih koji se posvećuju službenju zajednici;
- c. pomak od mnoštva nepovezanih inicijativa prema organiziranom pastoralu, vođenom od stručnog i pripremljenog osoblja, koje će uspjeti prepoznati odlučujuća razdoblja i pomoći u pronalaženju jasnoće i sazrijevanja zvanja;
- d. pomak u obiteljima, od kojih se ne očekuje da predlažu ili potiču izbor duhovnog zvanja, nego da stvaraju ozračje vjere u kojemu djeca u slobodi mogu izabrati životni poziv i primiti potreban poticaj, podršku i pomoć;
- e. pomak od straha zbog nedostatnog broja svećeničkih i redovničkih kandidata prema nadi, kao nezaobilaznom elementu, osobito u ženskim redovničkim zajednicama te među prezbiterima, a potom i u župnim zajednicama, obiteljima i među svima onima koji imaju
- f. poslanje izravno pratiti mlade u njihovom usmjeravanju kroz život.²² »Nada je tajna kršćanskog života i nužni predah u naporu poslanja Crkve, posebno pastorala zvanja.«²³

²⁰ Usp. PDV, br. 34.

²¹ Usp. Razvoj pastorala zvanja u mjesnim Crkvama, KS (Dokumenti 65), Zagreb 1983.

²² Usp. Papinsko djelo za crkvena zvanja, Nova zvanja za novu Europu, KS (Dokumenti 124), Zagreb 2000., br. 26 b.

319 **Molitva.** »Molite Gospodara žetve...« (Mt 9,37). Bez osobne i zajedničke molitve nema pastorala zvanja.

- a. **Osobna i zajednička.** Sve obitelji, članovi ustanova posvećenoga života i družbi apostolskog života, članovi vjerničkih društava i pokreta, te župne zajednice neka u svoju zajedničku molitvu, a vjernici u svoju osobnu molitvu, što češće uključuju i molitvu za svećenička i redovnička zvanja. Župna zajednica koja ima svećeničkog ili redovničkog kandidata, odnosno kandidatice, neka ih molitvom i podrškom prati na putu njihove formacije.
- b. **Prve subote.** U župnoj zajednici neka se redovito njeguje i pobožnost »prvih subota«, koje su već tradicionalno na poseban način posvećene molitvi za svećenička i redovnička zvanja.
- c. **Klanjanje.** Župna zajednica neka svoje redovito mjesečno euharistijsko klanjanje najmanje jednom godišnje posveti molitvi za svećenička i redovnička zvanja.
- d. **Župni dan svećeničkog i redovničkog poziva.** Župne zajednice neka jednom godišnje organiziraju *Župni dan svećeničkog i redovničkog poziva* u svojoj sredini. Osim nedjelje Dobroga Pastira i svetkovine Gospodinova prikazanja u hramu (Dan posvećenog života), to može biti i svaka druga nedjelja ili drugi prikladan dan. Neka se tom prigodom progovori osobito o svećeničkom i redovničkom pozivu u Crkvi, o sjemeništu kao specifičnoj i važnoj ustanovi u životu biskupije, neka se promiče molitva za svećenička i redovnička zvanja te organizira sabirna akcija za Bogoslovno sjemenište u Đakovu. Prikladno je da se, kad je to moguće, Župni dan svećeničkog i redovničkog poziva obilježi u prisutnosti predstavnika Bogoslovnog sjemeništa, članova određene redovničke zajednice i sl. Materijalnu pomoć koja se toga dana prikupi pored redovite milostinje i/ili onaj dio novca koji se prikupi u milostinji a nadilazi redovitu prosječnu milostinju neka se obračunskim listom i/ili na drugi način dostavi Ekonomatu ili Bogoslovnom sjemeništu. U župama povjerenim redovnicima i u drugim župama kad u župi tom prigodom gostuju članovi neke redovničke zajednice, spomenuta materijalna pomoć može umjesto za Bogoslovno sjemenište u Đakovu biti usmjerena za odgojne ustanove dotične redovničke zajednice.

320 **Skupine molitelja za svećenička i redovnička zvanja.** U suradnji s dekanatskim povjerenicima i župnicima, biskupijski povjerenik za pastoral svećeničkih i redovničkih zvanja neka nastoji što prije uspostaviti mrežu molitelja za svećenička i redovnička zvanja. Ta mreža molitelja neka ima svoju podružnicu po mogućnosti u svakoj župi. Uz pomoć i u suradnji s dekanatskim povjerenicima te župnika i župnih promicatelja molitve za svećenička i redovnička zvanja neka trajno promiče, prati, snaži i širi mrežu molitelja. U tu mrežu molitelja treba uključiti i već postojeće skupine molitelja u župnim zajednicama ne dirajući u specifičnosti pojedinih postojećih skupina.

Neka se u tu mrežu nastoji uključiti što više obitelji te pojedinačnih molitelja. Molitelje je potrebno i kao takve evidentirati te je potrebno njih međusobno povezivati i s njima podržavati i osobni kontakt.

U župnoj zajednici neka se pronade jednu prikladnu osobu koja će biti župnikov suradnik na planu promicanja molitve za svećenička i redovnička zvanja i kontakt osoba u ime biskupijske mreže molitelja u župnoj zajednici.

²³ Radni dokument Drugog međunarodnog kongresa o duhovnim zvanjima: »La pastorale delle vocazioni nelle chiese particolari d'Europa«, Libreria Editrice Vaticana 1997., br. 88.

321 ***Svjedočanstvo već zaređenih i zavjetovanih.*** Najveći doprinos pastoralu zvanja daju svojim osobnim stilom života i svjedočenjem biskupi, prezbiteri, redovnici i redovnice, bogoslovi i redovnički kandidati/kandidatice, a potom i ozračje u župnim zajednicama u kojima se osjeća vrednovanje postojećih svećeničkih i redovničkih zvanja. Ukoliko život onih koji su već izabrali svećeništvo ili redovništvo zrači dosljednošću, radošću i vedrinom te svjedočanstvom ostvarene i zadovoljne osobe, on postaje izazov za mlade da se odvaže prihvatiti svećenički ili redovnički poziv.

322 ***Župna kateheza.*** U župnoj katehezi treba češće progovoriti i o duhovnom pozivu. O toj temi treba govoriti i na župnim susretima roditelja i bračnih parova, te u drugim oblicima župne kateheze odraslih kao i na susretima s djecom i mladima.

Osobito će biti hvale vrijedno ukoliko se kao zasebna ustroji jedna župna skupina koja promiče i molitveno podržava svećenički i redovnički poziv. Takva će skupina u redovitom pastoralnom djelovanju u župi na osobit način davati pozivsko obilježje i svojim djelovanjem u župi pomagati da pastoral svećeničkih i redovničkih zvanja postane bitna sastavna dimenzija cjelokupnog župnog pastoralnog rada.

323 ***Biskupijsko djelo za zvanja.*** Potrebno je oživjeti rad Biskupijskog djela za zvanja. U to Djelo treba uključiti sve slojeve Božjega naroda kako bi se i na tom području ostvarilo zajedništvo karizmi i službi u našoj Crkvi. Zadaće Biskupijskog djela za zvanja su sljedeće:

- a. promicati redovitu molitvu za zvanja u obiteljskom i osobnom molitvenom životu, te u župnim zajednicama;
- b. izrađivati detaljan plan pastorala svećeničkih i redovničkih zvanja za cijelu biskupiju, ugrađen u redovita evangelizacijska nastojanja na različitim razinama;
- c. koordinirati i unapređivati promicanje zvanja u biskupiji i po župama, ne preuzimajući nego snažeći ulogu župne zajednice i pojedinih tijela u biskupijskoj zajednici u pastoralu zvanja;
- d. surađivati s biskupijskim povjerenstvima za pastoral ministranata, mladih i obitelji te s Biskupijskim katehetskim vijećem u vidu obogaćenja njihovih pastoralnih programa i sadržaja pastoralnoga rada pozivskim obilježjem;
- e. organizirati različite susrete sa skupinama ministranata te mladića i djevojaka na kojima će se snažnije promišljati o Božjem pozivu upućenom svakom čovjeku i sudionicima pomagati u otkrivanju Božjeg poziva upućenog njima osobno;
- f. nastaviti s izdavanjem evangelizacijskog i molitvenog materijala potrebnog za pastoral svećeničkih i redovničkih zvanja te materijala u vidu animiranja biskupijske mreže molitelja za svećenička i redovnička zvanja;
- g. koristiti sredstva društvenog priopćavanja u promicanju zvanja, njegujući osobito osoban pristup u povezivanju molitelja za zvanja i mladih koji pokazuju znakove klice svećeničkog ili redovničkog zvanja.

324 ***Biskupijski povjerenik za pastoral svećeničkih i redovničkih zvanja.*** Na čelo Biskupijskog djela za zvanja postavlja se svećenik. Tom svećeniku treba omogućiti da se može u prikladnoj mjeri tome posvetiti, a u njegovim zadaćama trebaju mu pomagati redovnici, redovnice i vjernici laici. No, što prije treba barem jednog svećenika osloboditi da se u potpunosti posveti animiranju pastorala svećeničkih i redovničkih zvanja.

I svaki dekanat u biskupiji neka ima animatora za duhovna zvanja. Neka to bude mlađi svećenik, redovnik, redovnica ili vjernik laik koji za tu službu ima sklonost.

325 *Snažnije povezivanje pastoralna svećeničkih zvanja s Bogoslovnim sjemeništem u Đakovu.* Različita okupljanja izabranih skupina ministranata i mladića u okviru pastoralna svećeničkih zvanja treba snažnije povezivati s Bogoslovnim sjemeništem u Đakovu. Slična okupljanja djevojaka u okviru pastoralna redovničkih zvanja treba nastojati, ukoliko je moguće, povezivati s redovničkim zajednicama na području biskupije. Bogoslovno sjemenište neka u tom smislu nastoji maksimalno izlaziti u susret prijedlozima biskupijskog povjerenika za pastoral svećeničkih i redovničkih zvanja i redovito mu, kad god je to moguće, pronaći među bogoslovima suradnike i pomoć u organiziranju različitih susreta za izabrane skupine ministranata i mladih.

326 *Pastoral redovničkih zvanja.* Prve subote, trodnevnicе za duhovna zvanja, nedjelja Dobrog Pastira i Dan posvećenog života prigode su u kojima treba istaknuti vrijednost i ljepotu posvećenog života i redovničkog poziva, za nj zahvaliti i moliti za nova zvanja.

U pastoral braka i obitelji treba uključivati i osobe posvećenog života koje će i na taj način svjedočiti vrijednost redovničkog života te roditeljima pomoći da odgajajući djecu istodobno ih usmjeravaju i prema evanđeoskim idealima.

327 *Različita okupljanja vjernika u vidu promicanja pastoralna svećeničkih i redovničkih zvanja.* Potrebno je koristiti postojeće prostorne mogućnosti za različita okupljanja ministranata i skupina mladića te djevojaka i istodobno voditi računa da se što prije za biskupijske potrebe izgradi ili kupi odgovarajući prostor za duhovne vježbe i obnove te za trajnu formaciju svećenika i različitih skupina župnih suradnika, ministranata, bračnih parova i drugih skupina mladih i odraslih vjernika.

Uz okupljanja na biskupijskoj razini neka dekanatski povjerenici za pastoral duhovnih zvanja organiziraju i regionalne susrete s ministrantima i mladima koji će biti nadgradnja župnih susreta i priprema za biskupijske susrete.

Župne zajednice neka svoje članove redovito šalju na susrete kao što su »Otvorena vrata sjemeništa«, duhovne vježbe i obnove te dekanatski i biskupijski susreti za izabrane ministrante i slični susreti djevojaka te mladića u organizaciji Biskupijskog djela za zvanja ili različitih ženskih i muških ustanova posvećenoga i apostolskoga života koje djeluju u biskupijskoj zajednici.

328 *Susreti roditelja svećenika i bogoslova.* Susreti roditelja bogoslova već postoje i treba ih nastaviti. Potrebno je obnoviti i povremene susrete svih roditelja svećenika koji djeluju u biskupijskoj zajednici.

329 *Da bi pastoralno djelovanje moglo zadobiti obilježje otkrivanja Božjeg poziva upućenog svakom čovjeku zdušno se preporučuje da sve obitelji, župne zajednice, članovi ustanova posvećenoga života i družbi apostolskog života, te članovi vjerničkih društava i pokreta, u svoju zajedničku molitvu, a vjernici u svoju osobnu molitvu, što češće uključuju i molitvu za svećenička, redovnička i misijska zvanja u Đakovačkoj i Srijemskoj biskupiji.*

330 *Župna zajednica se poziva:*

- a. da svoje redovito mjesečno euharistijsko klanjanje najmanje jednom godišnje posveti molitvi za svećenička i redovnička zvanja;
- b. da redovito njeguje pobožnost prvih subota;
- c. da jednom godišnje organiziraju župni dan svećeničkog i redovničkog poziva u svojoj sredini.

331 Pastoralni djelatnici su pozvani u redovitoj katehezi i drugim oblicima pastoralnoga rada češće obrađivati temu poziva, govoriti o svećeničkoj i redovničkoj službi u Crkvi te vjernike poticati na molitvu za postojeća i nova svećenička i redovnička zvanja.

332 Pastoralno djelovanje u vidu buđenja novih svećeničkih zvanja treba biti povezano s Bogoslovnim sjemeništem u Đakovu, a u buđenju redovničkih zvanja s postojećim ustanovama posvećenog života i družbama apostolskog života na području biskupije.

333 Biskupijski povjerenik za pastoral svećeničkih i redovničkih zvanja neka nastoji što prije organizirati što širu mrežu molitelja za svećenička i redovnička zvanja, koja će svoje uporište po mogućnosti imati u svakoj župi. Obiteljima, postojećim skupinama molitelja u župnim zajednicama i pojedinim vjernicima se toplo preporučuje da se uključe u biskupijsku mrežu molitelja za zvanja.